

POGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

OLTARZ GŁÓWNY z XVIIIw.
WSZYSTKICH
ŚWIĘTYCH
w kościele parafialnym
p. w. Wniebowzięcia Najświętszej
Maryi Panny
w PLEŚNEJ
pow. tarnowski
woj. małopolskie

inwestor :

Parafia rzymsko-katolicka
p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny
33-171 Pleśna 71
tel. 14 / 67 98 116
plesna@diecezja.tarnow.pl
ks. Proboszcz mgr lic. Krzysztof Franczyk,

wykonawcy:

PRACOWNIA MALARSTWA I KONSERWACJI DZIEŁ SZTUKI

Agnieszka Dziurawiec

Agnieszka Dziurawiec

NIP: 873-114-65-09

> RENOVARE <

KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI

**PRACOWNIA MALARSTWA
I KONSERWACJI DZIEŁ SZTUKI
AGNIESZKA DZIURAWIEC
33-100 Tarnów, ul. Słowików 9
tel. 607-161-825
NIP: 873-114-65-09 REGON: 363590598**

Paweł Dziurawiec

NIP: 873-114-64-84

33-100 Tarnów ul. Słowików 9 tel. 603 546 213 607 161 825

e- mail: pdziurawiec@poczta.onet.pl

adziurawiec@op.pl

www.dziurawiec.netgaleria.pl

Paweł Dziurawiec

T A R N Ó W 2023-01-16

RENOVARE

**KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI
PAWEŁ DZIURAWIEC**

33-100 Tarnów, ul. Słowików 9
tel. 603-546-213

NIP 873-114-64-84 REGON 1426696833

1. Dane inwentaryzacyjne

- rodzaj, tytuł: **OŁTARZ GŁÓWNY p.w. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH**
- autor: nieznany
- czas powstania: 4 ćwierć XVIII w.,
- miejsce usytuowania: ołtarz Wszystkich Świętych znajduje się w prezbiterium kościoła parafialnego, p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w **PLEŚNEJ**, wpisanego do rejestru zabytków województwa małopolskiego pod nr B-..... z dniar.
- materiał i technika: drewno iglaste, drewno lipowe, złocenia folią złotą, srebrną, polichromia olejna, przemalowania farbą olejną, złocenia szlakmetalem, złocenia folią aluminiową. Obraz główny malowany na płótnie farbami olejnymi, prawdopodobnie dublowany, przemalowany, obraz w zwieńczeniu malowany prawdopodobnie na desce farbami olejnymi rzeźby drewniane, polichromowane, złożone.
- wymiary: ok. 6,35m wys., ok. 4 m szer., ok. 0,35m gł.
mensa: 105cm wys., 317cm szer., 80cm gł.
rzeźba św. Stanisława ok. 135cm wys. x 45cm szer. x 35cm gł.
kolumna od głowicy do bazy 173cm wys. x ok.16cm średnica kolumny,
obraz główny ok. 135 x 65cm; obraz MB Częstochowskiej: ok. 70 x ok. 40cm
- napisy: brak, jedynie na antepedium monogram IHS

historia kościoła:

„Parafia w Pleśnej powstała prawdopodobnie w XIV w. Obecny kościół został wzniesiony w latach 1924-33 według projektu Franciszka Mączyńskiego w sąsiedztwie kościoła drewnianego z 1642 r., przeniesionego do Żelichowa w 1938 r.

ARCHITEKTURA. Neobarokowy. Murowany z kamienia, otynkowany. Złożony z trójnawowego, bazylikowego korpusu z transeptem i prezbiterium. Po bokach prezbiterium znajdują się przybudówki mieszczące zakrystię i kaplicę. Wieża od frontu, czworoboczna, nakryta hełmem neobarokowym z latarnią. Wnętrze nakryte stropami kasetonowymi i sufitem. Dachy nad prezbiterium, transeptem i nawą główną dwuspadowe z wieżyczką na sygnaturkę.

WYPOSAŻENIE WNĘTRZA. Na wyposażenie wnętrza składają się cztery ołtarze, chrzcielnica i ambona o charakterze barokowym, pochodzące z poprzedniego kościoła. W **ołtarzu głównym** obraz Wszystkich

Świętych, barokowy z XVII w. W ołtarzu bocznym obraz Chrystusa Miłosiernego z XVII w. **Organy** 25-głosowe firmy "Biernacki" z 1958 r. W kościele ponadto: **kropielnica** kamienna oraz **dzwon** z XVII w.”¹

Ryc. 118.

Fot. mgr. L. Mutz.

[Pleśna - kościół drewniany \(kosciolydrewniane.pl\)](http://kosciolydrewniane.pl)

„W pierwszym kościele w Pleśnej pod wezwaniem Wszystkich Świętych, znajdował się obraz przedstawiający Wszystkich Świętych. Obraz ten został namalowany w 1742 r. przez **Feliksa Antoniego Derysarza**, artystę krakowskiego.

W trzecią niedzielę grudnia 1855 r. wskutek nieostrożności sług kościelnych "zajął się" ogień przed ołtarzem Matki Boskiej, wskutek czego spaliła się podłoga i obrusy na ołtarzu. Kościół zaś ocalał.”²

opis ikonograficzny:

Przyścienny, drewniany ołtarz w typie aediculi, o okrągłych, złożonych czterech kolumnach z głowicami korynckimi, które podpierają łamany gzyms z naczółkami. Zwieńczenie również w formie aediculi o dwóch półkolumnach.

W centralnym miejscu nisza otoczona rzeźbioną i złożoną ramą z nadwieszonym łukiem. W niszy umieszczony jest obraz na płótnie Wszystkich Świętych i drugi jako zasłona, (współczesna kopia z lat 60 XX w.), przedstawiający Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny wg. Bartolome Estaban Murillo.

www: [Painting of Bartolome Esteban Murillo \(1617-1682\) artist, Bartolome Esteban Murillo \(1617-1682\) paintings \(master-paintings.blogspot.com\)](http://Painting of Bartolome Esteban Murillo (1617-1682) artist, Bartolome Esteban Murillo (1617-1682) paintings (master-paintings.blogspot.com))

¹ [Pleśna, kościół NMP Wniebowziętej \(tarnowskiekoscioly.net\)](http://Pleśna, kościół NMP Wniebowziętej (tarnowskiekoscioly.net))

² [Pleśna - Kalendarium historyczne parafii i wsi Pleśna \(plesna.pl\)](http://Pleśna - Kalendarium historyczne parafii i wsi Pleśna (plesna.pl))

W trzonie retabulum, pomiędzy kolumnami znajdują się nisze zwieńczone konchą muszli, a w nich umieszczone są rzeźby św. Pawła po lewej stronie i św. Piotra po prawej; obie w klasycznym ujęciu z atrybutami w dłoniach, obfitych szatach, ze złożonymi lamówkami. Krawędzie retabulum zamykają uszaki w formie wici roślinnej.

W centralnej części zwieńczenia umieszczony jest obraz na desce(?) Matki Bożej Częstochowskiej, ze złożonym tłem, koronami i dużymi aureolami. Po obu jego bokach małe półkolumny i ażurowe uszaki w formie wici roślinnej. Na szczycie zwieńczenia znajduje się krzyż (z aureolą wokół Serca w koronie cierniowej), a po obu jego bokach dwa małe, cało postaciowe aniołki, które leżą na gzymsach przerwanego przyczółka. W części zwieńczenia widoczne są jeszcze dwa większe, cało postaciowe, stojące anioły, ubrane w długie suknie i dalmatyki, wskazują na obraz Matki Bożej Częstochowskiej, stoją na szczycie przerwanych przyczółków gzymsu głównego.

Tabernakulum ma drzwiczki z płaskorzeźbionym kielichem z hostią. Całość tabernakulum ma rozbudowaną na boki formę z półkolumnienkami i wolutami na krawędziach, niewielki profilowany gzyms, który rozdziela tabernakulum od powyżej umieszczonego Tronu do wystawienia Najświętszego Sakramentu. Tron ma rzeźbione, złożone kotary, które zasłaniają niszę w kolorze czerwonym, po bokach kolumnienki z jońskimi głowicami. Tron jest obrotowy, obecnie znajduje się w nim krucyfiks na barokowej podstawie. Na szczycie tabernakulum umieszczony jest Baranek Eucharystyczny z chorągiewką, który leży na księdze zamkniętej 7 pieczęciami. Po obu jego bokach klęczą na dwóch kolanach i adorują dwa małe aniołki. Druga para aniołków klęczących na jednym kolanie znajduje się na wysokości gzymsu tabernakulum.

Z obu stron ołtarza, na wysokich, wolno stojących cokołach umieszczone są rzeźby św. Wojciecha z lewej strony i św. Stanisława z prawej strony.

Antepedium ołtarza jest bardzo szerokie, na środku umieszczony jest monogram IHS a wokół niego rozchodzące się promienie.

Kolorystyka ołtarza jest ciemno zielona, gładka, matowa. Kolumny i ornamenty są złożone, rama głównego obrazu, tabernakulum i tron oraz poziome listwy na ołtarzu są srebrzone. Postacie świętych malowane są w zgaszonych, ciemnych kolorach, jedynie aniołki w zwieńczeniu są bardziej kolorowe, gdyż ich szaty wykonano barwnymi, laserunkowymi lakierami na srebrzonych powierzchniach.

Ołtarz jest kompilacją rzeźb, ornamentów, wręcz całych fragmentów z innych ołtarzy lub zostały do niego dostawione nowe elementy. Takim dobudowanym elementem jest 2 piętro predelli, cokoły pod rzeźbami świętych w miejsce bramek, oraz wszystkie 4 aniołki zwieńczenia.

Obraz Wszystkich Świętych jest bardzo zwartą kompozycją. Temat ten występuje bardzo rzadko w malarstwie klasycznym.

W górnej części obrazu, tak jakby na drugim planie, umieszczona jest kompozycja, gdzie pod krzyżem jest Bóg Ojciec, jako sędziwy starzec, wskazujący ręką na gołębia siedzącego na belce krzyża, a krzyż trzyma w obu rękach Chrystus. Z lewej strony, za połę płaszcza Chrystusa trzyma się klęcząca postać Maryi, po drugiej stronie klęczy Jan Chrzciciel z laską w formie krzyża i ręką wskazuje na Jezusa.

Na pierwszym planie umieszczeni są różni święci, których można rozpoznać po atrybutach. W prawym rogu jest św. Agnieszka z barankiem, za nią św. Rozalia lub św. Róża z Limy, z wieńcem z róż na głowie, obok św. Barbara z mieczem i kielichem z hostią, ponad nimi św. Katarzyna ze Sieny lub św. Brigida z książką.

W lewym rogu klęczy dwóch świętych, jeden z w stroju zakonnika, prawdopodobnie bernardyna, z tonsurą na głowie jest to prawdopodobnie św. Szymon z Lipnicy, drugi z gronostajowym, profesorskim kołnierzem to prawdopodobnie św. Jan Kanty. Ponad nimi święta w habicie dominikańskim to prawdopodobnie św. Teresa z Avila.

W środkowym, centralnym miejscu obrazu znajduje się dwóch świętych. Jeden z nich, ubrany w strój pokutny ze skór i obnażonym ramieniem to prawdopodobnie św. Hieronim. Drugi święty ubrany jest w strój duchowny, ma kapę a w rękę trzyma pastorał biskupa. Trudno określić jaki to święty.

Pozostali święci przedstawieni na obrazie nie zostali rozpoznani.

2. Budowa technologiczna i stan zachowania.

Ołtarz powstał prawdopodobnie w XVIII w. do wcześniejszego drewnianego kościoła z połowy XVII w. i został przeniesiony do nowej świątyni, która powstała w latach 1924-33 według projektu arch. Franciszka Mączyńskiego.

Podczas przenoszenia ołtarza nastąpiła jego przebudowa, powiększenie i zaadoptowanie do większego prezbiterium. Wykonano nowe „piętro” w predelli, nowe antepedium a także wysokie cokoły pod rzeźbami św. Wojciecha i św. Stanisława, które prawdopodobnie były umieszczone na szczytach bramek do przejścia za ołtarzem. Przebudowano też zwieńczenie ołtarza. W zwieńczeniu dodano postacie małych i dużych aniołków. Odbiegają one stylistycznie od całego obiektu. Podczas tych prac zmieniono kolorystykę całego ołtarza. Większość powierzchni była złożona szlagmetalem i aluminium na miksionie. Dopiero konserwacja w 2 poł. XX w. wprowadziła obecną kolorystykę i złocenia.

Konstrukcja ołtarza wykonana jest z drewna szpilkowego (jodła ?, sosna ?) zaś wszystkie ornamenty i rzeźby są z drewna lipowego. Połączenia wykonane są na zamki, wpusty, wczepy, sklejone są klejem glutynowym, wzmacniane gwoździami i śrubami. Pod wpływem wilgoci deski powyginały się, skurczyły, powstały szpary i szczeliny. Część z nich jest zaszpachlowana, ukryta pod nałożonymi ornamentami, dlatego nie są widoczne. Nie jest znany dokładny stan zachowania drewna pod względem zniszczeń spowodowanych przez drewnojady. W dolnych partiach retabulum widoczne są otwory wylotowe owadów, ale nie są to obecnie czynne żerowiska. Ołtarz od odwrocia był impregnowany (nieznanym preparatem) metodą powlekania pędzlem.

Nie widać większych ubytków w ornamentach i rzeźbach.

Cały ołtarz pokrywa warstwa zaprawy kredowo klejowej, obecnie mocno popękanej, posiadającej krakelury, przetłuszczonej od kolejnych warstw. Na stare złocenia nałożono nowe grunty z dodatkiem pokostu i nową warstwę złocień. Złocenia są poprzecierane do warstwy pulmentu (uszaki, tabernakulum), partie wykonane szlagmetalem mocno pociemniały, poszarzały, są prawdopodobnie zabezpieczone szelakiem. Złocenia na rzeźbach wykonane są brązem w proszku, one również pociemniały. Złocenia wykonane aluminium także pociemniały. Barwne laserunki na aniołkach ze zwieńczenia bardzo odstają od całego wystroju ołtarza.

Przemaalowanie w kolorze ciemnej zieleni wykonano farbą ftalową, jej puszkę znaleziono za ołtarzem.

Powierzchnia całego ołtarza jest zabrudzona, zakurzona, występują plamy pociemniałego werniksu (np. karnacja św. Stanisława).

Obraz Wszystkich Świętych był odnawiany, prawdopodobnie dublowany na nowe płótno na masę woskowo-żywiczną. Jest punktowany i werniksowany. Widoczne są jednak krakelury i pewne nierówności płótna. Obraz posiada elektryczny mechanizm podnoszenia.

Współcześnie malowany obraz Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny nie wykazuje większych zniszczeń poza zabrudzeniem i poluznieniem napięcia na krosnach.

Obraz Matki Bożej Częstochowskiej jest mocno pociemniały, twarz Maryi i Dzieciątka jest całkowicie nie czytelna, jest duży kontrast z wyzłoconym tłem.

3. Program Prac Konserwatorskich.

Konserwacja techniczna ołtarza polegać będzie na wzmocnieniu połączeń poszczególnych jego elementów, sklejeniu pęknięć, przeprowadzeniu dezynfekcji oraz koniecznej impregnacji wzmacniającej osłabionych struktur drewna. W przypadku całkowitej degradacji jakiegoś elementu, zostanie wykonana jego rekonstrukcja z nowego materiału.

W tym celu konieczny będzie demontaż ołtarza, aby można było wykonać te prace w pracowni, głównie na odwróciu retabulum.

Podczas demontażu, każdy element zostanie opisany i zaznaczony na rysunku schematycznym skąd pochodzi. Będą wykonywane też zdjęcia, które pomogą przy ponownym montażu ołtarza w kościele.

Gdy będzie to konieczne, zostaną wymienione, wykonane na nowo konstrukcje nośne, przyściennie, do przymocowania poszczególnych elementów składowych ołtarza. Do ponownego montażu zostaną zastosowane zamiast gwoździ wkręty samo gwintujące, a do montażu do ścian kościoła zostaną zastosowane pręty ze stali nierdzewnej osadzone na kotwach chemicznych.

Najwięcej działań konserwatorsko restauratorskich będzie przy odsłonięciu i odtworzeniu pierwotnego wyglądu ołtarza. Zostaną usunięte wszystkie przemaalowania olejne, aż do pierwszej historycznej warstwy. Zostanie ona podklejona, doczyszczona a po uzupełnieniu

ubytków zapraw, na jej podstawie, odtworzona pierwotna polichromia. Do usunięcia przemałowań zostaną zastosowane środki chemiczne w formie past i rozpuszczalników, a także użyte będą skalpele. Uzupełnienie warstw zapraw przeprowadzone zostanie przy pomocy zapraw kredowo-klejowych emulsyjnych lub przy użyciu syntetycznych gotowych szpachlówek. Do uzupełnienia warstw malarskich zostaną zastosowane odwracalne farby konserwatorskie na spoiwach żywicznych (mastyksowych) najlepszych firm. Uzupełnienie polichromii zostanie wykonane metodą punktowania. Jako warstwę zabezpieczającą zostanie użyty werniks półmatowy, satynowy.

Podobne działania zostaną wykonane na malowanych rzeźbach (św. Piotr i św. Paweł oraz św. Wojciech i św. Stanisław). Złożone i laserowane aniołki ze zwieńczenia prawdopodobnie otrzymają nową, malowaną polichromię na sukniach, gdyż teraz odbiegają w swym charakterze od całego ołtarza. Aniołki przy tabernakulum będą w większości złożone i tylko polichromowane w obrębie karnacji.

Elementy ołtarza, które są złożone i srebrzone również zostaną poddane konserwacji estetycznej. Ze względu, że większość złoczeń została usunięta w czasie ostatniej konserwacji, a pozostałe złoczenia zostały przetruszczone mikstionem i wcześniej przesączone warstwą izolującą z szelaku, nie będzie można odtworzyć złoczeń w technice szlachetnej na starych gruntach. Koniecznie trzeba będzie usunąć wszystkie grunty, aż do drewna, w miejscach gdzie były złoczenia. Przy pomocy kompresów z waty oraz mobilnej parownicy zaprawa kredowo-klejowa zostanie usunięta do drewna. Miejsca ubytków, szczelin, zostaną wykitowane żywicą epoksydową Axon SC258, a następnie zaklejone płótnem lnianym na kleju glutynowym. Po położeniu zapraw kredowo-klejowych, ich wyszlifowaniu, zostaną położone pulmenty i płatki złota i srebra. Złoczenia zostaną wykonane z rozróżnieniem miejsc wypukłych na poler i wklęsłych na mat. Całość zostanie zabezpieczona lakierem z Paraloidu B-72 w toluenie. Wszystkie ruchome ornamenty zostaną poddane impregnacji poprzez kąpiel w impregnacie wzmacniającym.

Konserwacja techniczna dotyczyć też będzie obrazów. Jej zadaniem będzie wzmocnienie podobrazia na jakim są namalowane oraz właściwe ponowne napięcie płótna obrazu.

Same obrazy zostaną wzmocnione poprzez impregnację płótna i ewentualny dublaż na nowe płótno na masę woskowo-żywiczną lub żywicę sztuczną BEVA 371. (to zależy od tego jak wcześniej obrazy były konserwowane). Zostaną też wzmocnione lub wymienione na nowe krosna malarskie, tak aby miały odpowiedni profil i można było je rozklinować. Krosna zostaną

zabezpieczone przed atakiem owadów. Istniejące wadliwie wykonane kity (odpadające, za wysokie, spękane) zostaną wymienione na nowe przy użyciu współczesnych elastycznych, odwracalnych szpachlówek, kitów konserwatorskich np. BEVA-GESSO. Pociemniałe punktowania olejne zostaną usunięte (przy pomocy środków chemicznych) i zastąpione nowymi wykonanymi z mastyksowych farb Restauro firmy Maimeri. Cały obraz zostanie zabezpieczony satynowym werniksem końcowym firmy Schmincke.

Obraz na desce Matki Bożej Częstochowskiej ma złożone i grawerowane tło, zakryte wtórną zaprawą. Koniecznie należy odsłonić oryginalną powierzchnię tła, usunąć wtórne złożenia szlagmetalem. W miarę konieczności należy obraz zaimpregnować środkiem biobójczym i wzmacniającym deskę podobrazia. Bardzo pociemniałe karnacje twarzy zostaną odczyszczane z wtórnych nawarstwień szelaków i werniksów a ewentualnie istniejące ubytki zostaną wypunktowane farbami konserwatorskimi.

Podczas prac konserwatorskich należy rozważyć czy nie byłoby wskazane, lekko przebudować istniejącą mensę ołtarzową, to jest lekko ją skrócić, tak aby nie była tak bardzo szeroka. Według analogi z innymi ołtarzami, antepedium ołtarza nie powinno być szersze, a wręcz węższe, niż gzyms predelli. Brakującą przestrzeń do szerokości gzymsu wypełnia uskokowo wykonany bok mensy, na którym są płyciny lub ornamenty. Środkowa część antepedium pozostanie nie zmieniona.

Po zakończeniu prac zostanie sporządzona dokumentacja konserwatorska obrazująca stan przed, w czasie i po konserwacji oraz zastosowane materiały.

4. POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Wykonanie banneru z fotografią w dużej skali, aby można było zawiesić go na czas remontu ołtarza.
3. Postawienie przy ołtarzu rusztowania.
4. Demontaż ołtarza. W trakcie demontażu wszystkie ornamenty i drobne elementy zostaną ponumerowane i zaznaczone na rysunku inwentaryzacyjnym.
5. Zdemontowane elementy ołtarza zostaną przewiezione do pracowni w Tarnowie.
6. Wstępne oczyszczenie ołtarza zostanie przeprowadzone przy pomocy odkurzacza, następnie zostaną wykonane badania stratygraficzne oraz zdjęcia obrazów w specjalistycznym oświetleniu UV.
7. Podklejenie daszkowatych odspojień warstw zapraw i warstwy malarskiej zostanie wykonane przy pomocy 7% roztworu kleju króliczego; dociśnięcie odspojień przy pomocy niewielkiego obciążenia stosując izolację z papieru silikonowego lub folii.
8. Przeprowadzenie dezynfekcji metodą pędzlowania, preparatem Hylotox Q firmy Altax. Elementy zostaną zwinięte w folię polietylenową na 3-7 dni. Zamiast Hylotoxu Q może być zastosowany środek XIREN lub Per-xil 10 lub No Pest® WOOD BARRIER.
9. Po impregnacji obiekty będą wietrzone przez ok. 14-21 dni.
10. Wykonanie prób usunięcia przemalowań z konstrukcji ołtarza. Zostaną zastosowane specjalistyczne pasty służące do rozmiękania warstwy farby olejnej (V33, Scalpex) oraz różne rozpuszczalniki jak: aceton, DMF, benzyna, spirytus, terpentyna, Contrad 2000, Vulpex. Po wyborze najskuteczniejszego środka odsłonięcie oryginalnej polichromii z konstrukcji ołtarza.
11. Rozklejone elementy, deski, zostaną ponownie sklejone przy pomocy kleju poliuretanowego klasy D4, np. Chemolan B45. W trakcie sklejanie elementów ołtarza zostaną wykonane z nowego drewna wstawki, fleki, w miejscach gdzie drewno było całkowicie zdeintegrowane. Przed wklejeniem zostaną zabezpieczone przed atakiem owadów preparatem impregnującym np. żywicą Hekol I-50 w toluenie. Wstawki dodatkowo zostaną przymocowane przy pomocy kołków drewnianych lub wkrętów.
12. Ewentualne skrócenie z szerokości mensy ołtarza, wykonanie nowych boków mensy.
13. Impregnacja wzmacniająca strukturę drewna zostanie wykonana żywicą Hekol I-50 w toluenie poprzez kąpiel mniejszych elementów i ornamentów, oraz metodą pędzlowania aż do całkowitego nasączenia. Przemycie powierzchni obiektu z nadmiaru

- żywicy przy pomocy czystego rozpuszczalnika. Odparowanie rozpuszczalnika początkowo w komorach z folii w atmosferze benzyny, następnie na wolnym powietrzu, aż do zaniku charakterystycznego zapachu rozpuszczalnika.
14. Sprawdzenie połączeń po impregnacji oraz ich ewentualne wzmocnienie jest kolejnym etapem prac przy ołtarzu. Połączenia zostaną wykonane klejem poliuretanowym klasy D-4 lub żywicą epoksydową, tiksotropową, np. Rivo 50 firmy Tenax.
 15. Uzupełnienie ubytków, wypełnienie szczelin, małe rekonstrukcje w ornamentach zostaną wykonane żywicą epoksydową Axon SC258. Większe rekonstrukcje będą wykonywane z drewna lipowego.
 16. Miejsca gdzie występuje brak zaprawy kredowo-klejowej zostaną uzupełnione taką zaprawą. Po jej wyszlifowaniu i wyrównaniu z powierzchnią oryginału zostanie ona zabezpieczona, zaizolowana warstwą szelaku.
 17. Przed rekonstrukcją warstwy malarskiej cały ołtarz zostanie pokryty warstwą werniksu retuszerskiego.
 18. Uzupełnienie i rekonstrukcję warstwy malarskiej zostanie wykonana metodą punktowania naśladowczego przy zastosowaniu farb odwracalnych, mastyksowych Restauro firmy Maimeri lub olejnych Rembrandt firmy Talens.
 19. Całość struktury ołtarza zostanie pokryta skalającym werniksem satynowym firmy Schmnicke.
 20. Złożone, zdemontowane ornamenty w pierwszej kolejności zostaną zaimpregnowane w celu ich wzmocnienia i dezynfekcji. Od odwrocia zostaną nawiercone w nich płytkie otwory aby ułatwić penetrację impregnatu. Następnie zostaną w całości zanurzone w impregnacji z żywicy Hekol I-50 w toluenie. Odparowanie rozpuszczalnika początkowo w komorach z folii w atmosferze benzyny, następnie na wolnym powietrzu, aż do zaniku charakterystycznego zapachu rozpuszczalnika.
 21. Usunięcie warstwy złoceń wraz z warstwą zaprawy przy pomocy kompresów nasączonych wodą, doczyszczanie ręczne nożami, parownicą pod ciśnieniem.
 22. Wykonanie wstawek z drewna w miejscu dużych ubytków, wklejenie ich na żywicę epoksydową np. Rivo 15 firmy Tenax. Wykonanie rekonstrukcji brakujących elementów.
 23. Uzupełnienie mniejszych ubytków, dziur po owadach kitem epoksydowym Axon SC258, opracowanie powierzchni ornamentów dłutami i papierem ściernym.

24. Zaklejenie połączeń oraz dużych powierzchniowo kitów z Axon SC258 płótnem lnianym przyklejonym na kleju glutynowym.
25. Założenie w kilku warstwach zaprawy kredowo klejowej. Wyszlifowanie jej i wyprowadzenie gładkiej powierzchni.
26. Założenie pulmentów, żółtego w miejscach gdzie złocenia będą wykonywane na mat i czerwonego w miejscach gdzie złocenia będą wykonywane na poler.
27. Położenie płatków 23 karatowego złota w kolorze antycznym, oraz płatków srebra, w tradycyjnej metodzie „na wódkę”. Wypolerowanie agatem miejsc wypukłych.
28. Zabezpieczenie złocen i srebrzeń lakierem z żywicy Paraloid B-72 w toluenie.
29. Konserwacja obrazu na płótnie „Wszystkich Świętych” oraz „Wniebowzięcie Matki Bożej Niepokalanej” przebiegać będzie podobnie. Po odkurzeniu obrazu zostaną zdjęte z blejtramu i ułożone na sztywnym podkładzie. W pierwszym etapie zostaną wykonane badania stratygraficzne w celu ustalenia warstw technologicznych i ewentualnych przemalowań. Zostaną wykonane zdjęcia w UV oraz zostanie sprawdzony stan zachowania podobrazia płóciennego, czy nie ma dziur, rozdarć, jak mocne są włókna płótna.
30. Dezynfekcja odwrocia obrazów preparatem przeciwko pleśniom np. Biotin R
31. Usunięcie ewentualnych przemalowań, punktowań zostanie poprzedzone próbami. Do usuwania przemalowań zostaną zastosowane specjalistyczne rozpuszczalniki lub pasty: Vulpex. Contrad 2000, aceton, DMF, benzyna, spirytus, terpentyna, amoniak. Po wyborze najskuteczniejszego środka zostanie odsłonięta oryginalna polichromia. Przebieg prac będzie dokumentowany fotograficznie.
32. Ewentualna konsolidacja i wzmocnienie podobrazia oraz warstwy malarskiej poprzez impregnację żywicą BEVA 371 lub inną w zależności od stanu zachowania obiektów.
33. Wykonanie ewentualnego dublażu na nowe płótno przy pomocy krosien pomocniczych, żelazka i obciążników z worków z piaskiem lub na stole próżniowym. Jako spoiwo zastosowanie masy woskowo żywicznej lub spoiwa syntetycznego BEVA 371. Jako izolacja płótna dublażowego zastosowanie preparatu Hydro-grunt firmy Lasceaux. Gdyby jednak dublaż nie był wskazany, wykonanie pasów brzeżnych z płótna lnianego przyklejonych na żywicy BEVA 371.
34. Uzupełnienie ubytków zapraw barwionym kitem syntetycznym BEVA-GESSO lub emulsyjnym kredowo-klejowo-woskowym z niewielkim dodatkiem terpentyny weneckiej, uzupełnienie zaś warstwy malarskiej, odwracalnymi farbami konserwatorskimi (mastyksowymi) Restauro firmy Maimeri metodą punktowania. Przed

- uzupełnieniami warstwy malarskiej kity zostaną zaizolowane roztworem szelaku a cały obraz werniksem retuszerskim firmy Talens. Końcowy werniks firmy Schmincke.
35. Naciągnięcie obrazów na nowe krosna malarskie z kowczegiem i z klinami. Krosna zabezpieczone przed owadami dostępnym na rynku preparatem.
36. Montaż poszczególnych elementów ołtarza na konstrukcji nośnej za pomocą kątowników, blaszek i wkrętów typu spax; prętów ze stali nierdzewnej i kotew chemicznych. Najwyższe elementy (gloria) przymocowane do ściany kościoła za pomocą prętów ze stali nierdzewnej osadzonych na kotwach chemicznych.
37. Z całości przeprowadzonej konserwacji ołtarza zostanie sporządzona dokumentacja konserwatorska w formie pisemnej i fotograficznej.

Ileokroć w dokumentacji jest mowa o "produkcje, materiale czy systemie typu lub np." należy przez to rozumieć produkt, materiał czy system taki, jak zaproponowany lub inny o standardzie i parametrach technicznych nie gorszych niż zaproponowany. Wszystkie użyte w projekcie znaki handlowe, towarowe, przywołania patentów, nazwy modeli, numery katalogowe służą jedynie do określenia cech technicznych i jakościowych materiałów a nie są wskazaniem na producenta. Użyte wszelkie nazwy handlowe w opisie przedmiotu zamówienia Wykonawca traktuje jako informację uściślającą, która została użyta wyłącznie w celu przybliżenia potrzeb Zamawiającego. Dopuszcza się użycie przy realizacji robót budowlanych produktów równoważnych, w stosunku do ich jakości, docelowego przeznaczenia i spełnienia funkcji i walorów użytkowych. Przez jakość należy rozumieć zapewnienie minimalnych parametrów produktu wskazanego w dokumentacji.

Dobre w projekcie urządzenia i materiały ze wskazaniem konkretnych producentów zostały przyjęte celem rzetelnego opracowania projektu, umożliwiające jego jednoznaczne odczytanie (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego. Dz.U. poz.462; zm.: Dz.U. z 2013 r. poz. 762

Tarnów 16.01.2023 r.

Agnieszka Dziurawowa
**PRACOWNIA MALARSTWA
I KONSERWACJI DZIEŁ SZTUKI
AGNIESZKA DZIURAWIEC**
33-100 Tarnów, ul. Słowików 9
tel. 607-161-825
NIP: 873-114-65-09 REGON: 363590598

Paweł Dziurawiec
RENOVARE
KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI
PAWEŁ DZIURAWIEC
33-100 Tarnów, ul. Słowików 9
tel. 603-546-213
NIP 873-114-64-84 REGON 120696833

1. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. Widok ogólny.
Widoczna kompozycja, kolorystyka i złocenia ołtarza.

2. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. Zbliżenie szczytu zwieńczenia. Widoczna kompozycja, kolorystyka i złocenia ołtarza, wtórnie wykonane i złoczone aniołki.

3. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. Zbliżenie zwieńczenia. Widoczna kompozycja, kolorystyka i złocenia ołtarza, wtórnie wykonane i złoczone aniołki, obraz Matki Bożej Częstochowskiej.

4. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. **Obraz Wszystkich Świętych malowany w 1742r. przez Feliksa Antoniego Derysarza.**

5. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. **Obraz Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny z 2 poł. XX w. nieznanego autora, kopia wg. obrazu Bartolome Estaban Murillo.**

6. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. **Rzeźba św. Piotra.**

7. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. **Rzeźba św. Pawła.**

8. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. **Rzeźba św. Stanisława.**

9. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. **Rzeźba św. Wojciecha.**

10. Ołtarz główny p.w. Wszystkich Świętych z XVIII w. w kościele parafialnym w PLEŚNEJ, pow. Tarnów. Stan przed konserwacją. **Tabernakulum z Tronem do wystawienia Najświętszego Sakramentu.** Widoczne przetarcia złocień do pulmentu, inne złocenia wykonane szlagmetalem, który znacznie Pociemniał.

Tarnów 16.01.2023 r.

FOTO: Paweł Dziurawiec